

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 1 października 2024 r.

PS.I.431.99.2024.JK

**Pani
Alina Tomaszewska
Kierownik Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Zdieszowicach
ul. Góry Św. Anny 21b/2
47-330 Zdieszowice**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach
ul. Góry Św. Anny 21b/2, 47-330 Zdieszowice

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2023 r. poz. 190); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

1) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;

2) **okres objęty kontrolą:** od 1.08.2023 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

6. Termin kontroli: 9-11.09.2024 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Jakub Krajewski** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Mariola Puda** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu;
- **Wojciech Medoliński** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdzieszowicach² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;

² Dalej nazywany „MGOPS w Zdzieszowicach”.

- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- powoływania w podstawach prawnych decyzji administracyjnych jedynie tytułu rozporządzenia bez wskazania konkretnych jednostek redakcyjnych, które znalazły zastosowanie w sprawie;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- nierzetelnego prowadzenia metryk spraw administracyjnych;
- nierealizowania przez organ obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a., co narusza również art. 9 k.p.a.
- nieinformowania właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych w przypadkach, gdy nie wywiązują się oni z zobowiązań alimentacyjnych z powodu braku zatrudnienia w sprawach dłużników prowadzonych pod oznaczeniami 28D oraz 115D, co narusza art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważnienia pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- stanu zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokości odzyskanych środków oraz przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika

alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W MGOPS w Zdieszowicach w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.08.2023 r. do dnia 9.09.2024 r. wydano **42** decyzje administracyjne przyznające prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, **2** decyzje odmawiające prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydano **4** decyzje orzekające o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą MGOPS w Zdieszowicach nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341).

Na dzień kontroli w MGOPS w Zdieszowicach nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **20** postępowań (47,61%), zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, **2** postępowań (100% zakończonych wydaniem decyzji o odmowie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz dokumentację **4** postępowań (100%) zakończonych wydaniem decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy.

1. Prawdliwość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Burmistrz Zdieszowic zarządzeniem nr SG.0050.775.2023 z dnia 12.05.2023 r. na podstawie art. 8b, 8c oraz art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił Kierownika MGOPS w Zdieszowicach do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji, jak również do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji administracyjnych. Na wniosek Kierownika MGOPS w Zdieszowicach Burmistrz Zdieszowic upoważnił również Zastępcę Kierownika MGOPS w Zdieszowicach do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w wskazanych wyżej sprawach (zarządzenie Burmistrza Zdieszowic nr SG.0050.774.2023 z dnia 12.05.2023 r.).

Na wniosek Kierownika MGOPS w Zdieszowicach Burmistrz Zdieszowic upoważnił dwóch pracowników tej jednostki do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych i prowadzenia postępowań w tych sprawach (zarządzenia Burmistrza Zdieszowic nr SG.0050.377.2017 z dnia 28.06.2017 r. oraz nr SG.0050.695.2023 z dnia 20.01.2023 r.), a także jednego pracownika MGOPS w Zdieszowicach do prowadzenia postępowań w sprawach

dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego (upoważnienie nr OR.0052.82.2019 z dnia 1.07.2019 r.).

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1209,00 zł.

W 1 z kontrolowanych przypadków stwierdzono sytuację, w której doszło do przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Wówczas organ zastosował art. 9 ust. 2a ustawy i prawidłowo ustalił wysokość przysługującego stronie świadczenia.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez

liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341). Organ prawidłowo wyszczególniał odpowiednio artykuły, paragrafy, ustępy i punkty zastosowanych ustaw, jednakże nie przywoływał zastosowanych w sprawie przepisów rozporządzeń. Praktyka taka jest błędna, ponieważ podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. z precyzyjnym wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego. Brak wskazania, który z paragrafów rozporządzenia znajduje zastosowanie w sprawie narusza ten wymóg.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Za nieprawidłowe uznaje się powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji. W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się bowiem, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., sygn. akt III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty, paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. też drugą wyrok NSA z 24 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36). Nie jest

wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia (teza trzecia wyroku NSA z 8 maja 1997 r., I SA/Gd 10/96 oraz wyrok NSA z 2 czerwca 1998 r.).

We wszystkich poddanych kontroli postępowaniach decyzje zawierały uzasadnienia, które nie spełniały wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., w szczególności w zakresie braku wskazania dowodów, na podstawie których organ uznał określone fakty za udowodnione. Stanowi to naruszenie art. 107 § 3 k.p.a., zgodnie z którym uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, **dowodów, na których się oparł**, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Jak wynika z art. 75 § 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Ujęty w art. 107 § 3 k.p.a. obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego jest przejawem realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I GSK 503/21 organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe.

Nierzetelnie sporządzone uzasadnienie decyzji skutkuje tym, że nie jest ono zrozumiałe dla strony i nie wie co kierowało organem, który podjął rozstrzygnięcie określonej treści. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 24 kwietnia 2018 r. sygn. akt I OSK 1351/16 podkreślił, że do naruszenia art. 107 § 3 k.p.a. dochodzi wtedy, gdy uzasadnienie decyzji nie zawiera wszystkich elementów, wymienionych w tym przepisie albo gdy mimo formalnej poprawności jego treść - ze względu np. na ogólnikowość stwierdzeń i argumentów - nie pozwala na skontrolowanie poprawności

rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym czyni w stopniu istotnie wątpliwym poprawność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie.

Obowiązek sporządzenia uzasadnienia decyzji odpowiadającego wymogom określonym w art. 107 § 3 k.p.a. stanowi realizację w postępowaniu administracyjnym zasady przekonywania, określonej w art. 11 k.p.a. Stosownie do tej zasady, organ administracji publicznej obowiązany jest do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy. Elementem decydującym o przekonaniu strony co do trafności podjętego rozstrzygnięcia jest właśnie uzasadnienie. Natomiast zasada przekonywania nie zostanie zrealizowana, gdy organ pominie milczeniem niektóre aspekty sprawy lub nie odniesie się do okoliczności istotnych dla danej sprawy. Wyrażona w art. 11 k.p.a. zasada przekonywania jest bardzo silnie związana z zawartą w art. 8 k.p.a. zasadą ogólną pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa. Prawidłowe uzasadnienie decyzji administracyjnej ma więc nie tylko znaczenie prawne, lecz także wychowawcze, bowiem pogłębia zaufanie uczestników postępowania do organów państwa, w tym przypadku – do organów administracji publicznej. Motywy decyzji powinny odzwierciedlać rację decyzyjną i wyjaśniać tok rozumowań prowadzących do zastosowania konkretnego przepisu prawa materialnego do rzeczywistej sytuacji faktycznej. Motywy decyzji powinny być tak ujęte, aby strona mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się organ przy załatwieniu sprawy. Z tego względu, w przypadku gdy rozstrzygnięcie decyzji pozostaje w sprzeczności z treścią uzasadnienia, w związku z zasadą ogólną wynikającą z art. 8 k.p.a. to mamy do czynienia z naruszeniem art. 107 § 1 i 3 k.p.a.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres, na jaki przyznano świadczenia nie budzą zastrzeżeń.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

MGOPS w Zdieszowicach, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

W aktach wszystkich poddanych kontroli postępowań zakończonych wydaniem decyzji rozstrzygających w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono założenie metryk spraw. Metryki części poddanych kontroli postępowań administracyjnych zawierały błędne informacje dotyczące dat podejmowania określonych czynności. Tytułem przykładu, w metryce sprawy zakończonej wydaniem decyzji nr MGOPS.II.40261.41.09.2023.KSZ z dnia 23.10.2023 r. błędnie określono datę przyjęcia wniosku, natomiast w metrykach spraw zakończonych wydaniem decyzji nr MGOPS.II.40261.53.12.2023.KSZ z dnia 4.12.2023 r. oraz nr MGOPS.II.40261.48.11.2023.KSZ z dnia 7.11.2023 r. wskazano błędne dane dotyczące dat dokonywania weryfikacji wniosków. Z tego względu nie sposób

przyjąć, że w okresie poddanym kontroli metryki spraw były prowadzone w sposób rzetelny. Z uwagi jednak na okoliczność, że prowadzone metryki spraw administracyjnych zawierały informacje o wszystkich czynnościach podejmowanych w sprawach, a daty dokonywanych czynności nie zgadzają się jedynie częściowo, błąd ten został zaklasyfikowany jako uchybienie.

W poddanych kontroli aktach spraw zakończonych wydaniem decyzji odmownych oraz decyzji wydanych w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy organ nie realizował obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a. W myśl wskazanego przepisu w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony.

Należy wskazać, że zaniechanie realizacji obowiązku wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a. godzi również w wyrażoną w art. 9 k.p.a. zasadę informowania stron. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 3 lutego 2011 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt II GSK 41/10, udowodnione naruszenie obowiązku informacyjnego przez organ jest wystarczającą podstawą do uchylenia decyzji, choćby ta decyzja formalnie odpowiadała prawu materialnemu. Ma to miejsce zwłaszcza wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że to właśnie błędna informacja lub jej brak spowodowały zachowanie strony przynoszące w rezultacie niekorzystne dla niej konsekwencje. Błąd ten nie ma jednak decydującego wpływu na realizację kontrolowanych zagadnień.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych do dnia 31.10.2023 r. ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1.10.2023 r. do dnia 30.09.2024 r. W pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy. We

wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Według stanu na dzień 9.09.2024 r. Gmina Zdzeszowice na obszarze swojego działania miała 49 dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację **25** (51,02%) dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **7** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Zdzeszowic, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- **8** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Zdzeszowic, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **10** dłużników alimentacyjnych, dla którego zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela jest Burmistrz Zdzeszowic.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W **15** sprawach, w którym organem właściwym dłużnika był Burmistrz Zdzeszowic, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w MGOPS w Zdzeszowicach w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Wezwania te zostały podjęte przez **9** dłużników alimentacyjnych, w **5** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.), natomiast w pozostałym **1** przypadku wezwanie na wywiad zostało skierowane do dłużnika w dniu kontroli, w rezultacie czego MGOPS w Zdzeszowicach nie dysponował jeszcze zwrotnym potwierdzeniem odbioru

tej przesyłki. W 8 przypadkach dłużnicy stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe;

- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 3) w sprawach, w których Burmistrz Zdzeszowic był organem właściwym dłużnika, a dłużnik nie stawiał się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje w tym przedmiocie pozostawały w mocy - z wyjątkiem 1 sprawy, gdzie taka decyzja nie została dotychczas wydana. Wówczas organ w dniu 31.01.2024 r. skierował do dłużnika zawiadomienie o wszczęciu postępowania dot. uznania go za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych (przesyłka z tym zawiadomieniem była dwukrotnie awizowana, po czym nastąpił skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.). Jednak jeszcze przed wydaniem decyzji w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych dłużnik stawiał się w MGOPS w Zdzeszowicach w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, zostało również odebrane od niego oświadczenie majątkowe. W rezultacie dalsze postępowanie w sprawie stało się bezprzedmiotowe i organ decyzją nr MGOPS.II.40273.4.04.2024.KSZ z dnia 14.03.2024 r. umorzył postępowanie w sprawie;
- 4) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 5) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań

- dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 6) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy;
 - 7) w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Tryb, sposób i terminowość podejmowanych czynności w ramach działań wobec dłużników nie budzą zastrzeżeń z wyjątkiem spraw dłużników prowadzonych pod oznaczeniami 28D oraz 115D. W obu omawianych przypadkach przeprowadzono z dłużnikami alimentacyjnymi wywiady alimentacyjne, w trakcie których ustalono, że nie wywiązują się oni z zobowiązań alimentacyjnych z powodu braku zatrudnienia, a są już zarejestrowani w właściwym miejscowo powiatowym urzędzie pracy. Wówczas organ nie podejmował dalszych działań względem dłużników alimentacyjnych pomimo okoliczności, że zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy w przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego. W realiach omawianych spraw organ właściwy nie wyczerpał więc wszystkich możliwych działań, które mógł podjąć względem dłużników alimentacyjnych.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

- 6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji

alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika MGOPS w Zdzeszowicach obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 31.08.2024 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Zdzeszowice wynosił **9.309.278,16 zł**. W okresie od dnia 1.08.2023 r. do dnia 31.08.2024 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **210.360,33 zł**, w tym:

- 40.675,46 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państw (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 27.117,03 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 142.567,84 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Zdzeszowic wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem głównej księgowej MGOPS w Zdzeszowicach z dnia 9.09.2024 r. 40% kwot należności stanowiących dochód własny gminy przeznaczane są w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, w szczególności na utrzymanie stanowiska pracy osoby zajmującej się realizacją zadań wynikających z ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. **Uchybienia** polegające na:
 - 1) powoływaniu w podstawach prawnych decyzji jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania konkretnych jednostek redakcyjnych, które znalazły zastosowanie w sprawie;
 - 2) nierzetelnym prowadzeniu metryk spraw administracyjnych.
2. **Nieprawidłowości** polegające na:
 - 1) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
 - 2) nierealizowaniu przez organ obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a., co narusza również art. 9 k.p.a.;
 - 3) nieinformowania właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych w przypadkach, gdy nie wywiązują się oni z zobowiązań alimentacyjnych z powodu braku zatrudnienia w sprawach dłużników prowadzonych pod oznaczeniami 28D oraz 115D, co narusza art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niewystarczającym nadzorem Kierownika MGOPS w Zdieszowicach nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonym uchybieniem i nieprawidłowością, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika MGOPS w Zdieszowicach nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 3) prowadzenie metryk spraw administracyjnych zgodnie z wymogami określonymi w art. 66a § 2 k.p.a.;
- 4) realizację wynikającego z art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy obowiązku informowania właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych w przypadkach, gdy nie wywiązują się oni z zobowiązań alimentacyjnych z powodu braku zatrudnienia.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej